KANCELARIA SENATU

STAŁY PRZEDSTAWICIEL KANCELARII SENATU
PRZY UNII EUROPEJSKIEJ

DEBATA KANDYDATÓW NA PRZEWODNICZĄCEGO KOMISJI EUROPEJSKIEJ

W dniu 15 maja 2019 r. w Parlamencie Europejskim w Brukseli odbyła się debata pomiędzy sześcioma kandydatami europejskich partii politycznych na stanowisko przewodniczącego Komisji Europejskiej (KE). Wzięli w niej udział: Manfred WEBER przewodniczący Europejskiej Partii Ludowej (EPL), Frans TIMMERMANS, pierwszy wiceprzewodniczący KE reprezentujący Partię Europejskich Socjalistów, Jan ZAHRADIL przewodniczący Porozumienia Konserwatystów i Reformatorów w Europie, Margrethe VESTAGER, komisarz ds. konkurencji, z Porozumienia Liberałów i Demokratów w Europie, Ska KELLER wiceprzewodnicząca Europejskiej Partii Zielonych oraz Nico CUÉ z Lewicy Europejskiej. Kandydaci mówili po angielsku, za wyjątkiem N. CUÉ, który wypowiadał się po francusku. Moderatorami byli dziennikarze z Finlandii, Francji i Niemiec.

W trakcie debaty kandydaci odpowiadali na pytania dotyczące: migracji, zatrudnienia młodzieży, zmian klimatycznych, sprawiedliwego opodatkowania, polityki zagranicznej oraz aktualnej sytuacji w UE. W czasie całej debaty najbardziej energicznie wypadł. F. Timmermans, M. Weber był głównym celem ataków innych kandydatów pozostając w defensywie, a najmniej wyrazisty był N. Cué.

Najważniejszą deklaracją, która padła podczas debaty była propozycja F. TIMMERMANSA stworzenie po wyborach szerokiej koalicji socjalistów, liberałów, zielonych i lewicy sięgającej „od Tsiprasa do Macrona". Byłaby ona w kontrze do EPL, której kandydata Timmermans często atakował.

Kandydat EPL bronił dokonań Komisji pod przewodnictwem J.-C. Junckera, zaproponował powołanie komisarza ds. Afryki i poparł wprowadzenie mechanizmu monitorującego praworządność w państwach członkowskich. Pierwszy wiceprzewodniczący Komisji groził państwom Europy Środkowo-Wschodniej wprowadzeniem granic wewnętrznych w razie dalszego oporu przez wspólnym systemem azylowym. Zaproponował też obłożenie 18%-ym podatkiem ponadnarodowych przedsiębiorstw cyfrowych. Wspólną propozycją wysuwaną przez socjalistów, lewicę i zielonych było wprowadzenie płacy minimalnej powyżej poziomu ubóstwa.

Wizja przyszłej Komisji Europejskiej

Przedstawiając swoją wizję przyszłej Komisji S. KELLER zaproponowała skupienie się na walce ze zmianami klimatycznymi, społecznym wymiarze Europy oraz wyrównaniu praw kobiet i mniejszości. J. ZAHRADIL powiedział, że Unia powinna zmniejszyć skalę swojego działania, a przyszła KE szanować państwa członkowskie bez względu, czy są z Zachodu czy Wschodu Unii. Nie powinna traktować ich protekcjonalnie i nie wchodzić z nimi w konflikty. Zdaniem M. VESTAGER następna KE powinna skupić się na promowaniu konkurencyjności, walce ze zmianami klimatycznymi i przestrzeganiu praworządności. M. WEBER powiedział, że kolejna KE nie powinna być Komisją „ostatniej szansy", lecz „otwarciem nowego rozdziału". W opinii F. TIMMERMANSA Komisja powinna się skupić na reformie Unii, zapewnieniu płacy minimalnej, równości płci, praworządności i płaceniu podatków przez wszystkie przedsiębiorstwa. Nico CUÉ opowiedział się za KE, która zapewni sprawiedliwą Europę.

Migracje

Zapytani, jak rozwiążą kryzys migracyjny, kandydaci odpowiedzieli w następujący sposób. Pochodzący z Czech J. ZAHRADIL powiedział, że nie powtórzy błędu obecnej KE, która starała się narzucić państwom członkowskim obowiązek przyjęcia określonej liczby uchodźców, co doprowadziło do zaostrzenia podziału między wschodnimi a zachodnimi państwami członkowskimi UE. Jego zdaniem należy znaleźć inne rozwiązanie respektujące suwerenność rządów i parlamentów narodowych w kwestii

przyznawania azylu. Podkreślił, że należy wzmocnić zewnętrzne granice UE, walczyć z przemytem ludzi i stabilizować sytuację w Afryce.

Pochodzący z Belgii N. CUÉ powiedział, że śmierć przemierzających Morze Śródziemne ludzi jest katastrofą, a UE musi wziąć odpowiedzialność w swoje ręce. Jego zdaniem nie można mówić o „najeździe" migrantów na Europę, bo stanowią oni jedynie ułamek populacji UE, mogą za to wnieść ogromny wkład w społeczeństwo, czego przykładem jest jego rodzina, która w czasach F. Franco uciekła z Asturii bez dokumentów.

M. WEBER powiedział, że potrzebne jest rozwiązanie europejskie i zwiększenie kontroli granic poprzez wzmocnienie Frontexu. UE powinna wykazać odpowiedzialność w kwestiach humanitarnych i walczyć z przemytnikami ludzi. Wypracowaniem kompleksowego planu dla Afryki powinien się zająć przyszły komisarz ds. Afryki.

M. VESTAGER powiedziała, że w konsekwencji zmian klimatycznych migracja z Afryki stanie się stałym zjawiskiem, które wymaga kompleksowych rozwiązań. Ich częścią musi być europejski system azylowy.

F. TIMMERMANS podkreślił, że nie można tolerować śmierci migrantów na Morzu Śródziemnym i dodał, że z każdą śmiercią na morzu Europa traci część swoich wartości. Skrytykował włoski rząd za niewpuszczanie do włoskich portów statków z migrantami i karanie osób pomagających imigrantom. Poparł program pomocy dla Afryki. Zarzucił państwom Europy Środkowo-Wschodniej, że popierają w UE tylko rzeczy, które im się podobają i przestrzegł, że konsekwencją braku ich solidarności z resztą państw członkowskich będzie w przyszłości przywrócenie granic wewnętrznych.

Według S. KELLER sytuacja na Morzu Śródziemnym jest niedopuszczalna, a dla rozwiązania problemu potrzeba solidarności państw członkowskich. Tylko działanie na szczeblu UE może zapobiec śmierci migrantów na morzu.

Bezrobocie wśród młodzieży

Kolejny punkt dotyczył działań, które przyczyniłyby się do poprawy sytuacji ludzi młodych.

ZAHRADIL zauważył, że to nie KE tworzy miejsca pracy lecz przedsiębiorcy, którym UE może pomóc zapewniając odpowiednie prawodawstwo i wspierając inwestycje.

Kandydat EKR podkreślił, że gospodarki państw członkowskich są strukturalnie różne, co powoduje, że rozwiązania muszą być dostosowane do poszczególnych państw. Zwrócił uwagę na pozytywny efekt niektórych programów UE takich jak Cyfrowa Europa czy InvestEU.

Również WEBER wskazał na różnice w sytuacji poszczególnych państw i dodał, że rozwiązanie problemu bezrobocia wśród młodych leży w promowaniu badań, rozwoju i dalszej liberalizacji handlu. Wezwał do solidarności między państwami członkowskimi argumentując, że dobrobyt państw Północy zależy od zatrudnienia w państwach Południa.

Zdaniem CUÉ polityka gospodarcza obecnie rządzących partii nie daje rezultatów, a jej skutkiem są niskie płace i zmniejszające się emerytury. Poparł wprowadzenie płacy minimalnej, która zabezpieczałaby ludzi przed ubóstwem i stabilnych umów o pracę na czas nieokreślony.

Zdaniem VESTAGER tworzeniu miejsc pracy będzie sprzyjać większy dostęp do edukacji i szkoleń, a także inwestycje. Według Komisarz problemem jest niski poziom płac, ale europejska płaca minimalna w sytuacji strukturalnie różnych gospodarek nie jest rozwiązaniem. Mogą nim być natomiast negocjacje z partnerami społecznymi.

TIMMERMANS zaproponował rozszerzenie programu Erasmus+ na wszystkich młodych ludzi w Europie. Innym rozwiązaniem jest jego zdaniem wprowadzenie minimalnej płacy w wysokości co najmniej 60% średniego wynagrodzenia oraz przedłużenie trwania Gwarancji dla młodzieży. Za szkodliwą uznał politykę oszczędności. Zaproponował również obniżenie wieku wyborczego do 16 lat.

KELLER oceniła, że wprowadzone w konsekwencji kryzysu plany oszczędnościowe wyrządziły wszystkim Europejczykom dużo złego, a ich konsekwencją jest obecne bezrobocie młodych, którzy nie zarabiając dużo są skazani na niskie emerytury.

W tym punkcie większość mówców krytykowała WEBERA, a najbardziej TIMMERMANS oskarżając go o dążenie do ukarania kilka lat temu Portugalii za prowadzoną politykę gospodarczą, która wpędziła ten kraj w kryzys. Defensywny WEBER starał się bronić argumentując, że najbardziej kontrowersyjne decyzje wobec Portugalii oraz innych znajdujących się w kryzysie państw południa Europy podejmował pochodzący z Holandii ówczesny szef Eurogrupy, jak również komisarz Moscovici z rodziny politycznej Timmermansa.

Zmiany klimatyczne

Następnie pretendentów do schedy po J.-C. Junckerze poproszono o przedstawienie konkretnych propozycji dotyczących walki ze zmianami klimatu. VESTAGER powiedziała, że transformacja ekologiczna jest pewnym ryzykiem, ale ma potencjał tworzenia nowych miejsc pracy. Komisarz podkreśliła, że rynki są gotowe na zmiany i oczekują inwestycji na szczeblach krajowych i europejskim.

Zdaniem KELLER niektóre państwa członkowskie blokują transformację ekologiczną. Opowiedziała się za zawieszeniem systemu handlu emisjami i rozwojem nowych technologii przyjaznych środowisku.

TIMMERMANS nazwał EPL „dinozaurem" w kwestiach klimatycznych i zaproponował w tej kwestii ścisłą długoterminową współpracę „od Tsiprasa po Macrona", która powinna zaowocować priorytetowym podejściem całej UE do tej kwestii. Wiceprzewodniczący Komisji zaproponował również wprowadzenie podatków od emisji dwutlenku węgla.

ZAHRADIL zaznaczył, że zanieczyszczenie w Europie Środkowej i Wschodniej zmniejszyło się znacznie w ciągu ostatnich dziesięcioleci. Podkreślił, że przeciwdziałanie zmianom klimatycznym musi być prowadzone w sposób zrównoważony, a KE powinna skupić się na większym finansowaniu „zielonych" elementów Wspólnej Polityki Rolnej, która nie może koncentrować się wyłącznie na produkcji.

CUÉ podziękował młodym ludziom za trwające demonstracje w obronie klimatu. Ocenił, że nie przyjęto jeszcze żadnych konkretnych działań pod kątem zwalczania zmian klimatycznych wobec przedsiębiorstw ponadnarodowych, które są odpowiedzialne za 70% zanieczyszczeń. Wypowiedział się przeciw walce ze zmianami klimatycznymi poprzez opodatkowanie biednych według wzoru prezydenta E. Macrona.

WEBER za pożądane uznał osiągnięcie przez UE neutralności „węglowej" w perspektywie 2050 r. Powinno się to stać przez promowanie rozwoju nowych technologii. Dodał, że walka ze zmianami klimatu wymaga globalnego zaangażowania. Zaapelował również o nieupolitycznianie transformacji energetycznej, której wprowadzenie nie powinno odbywać się kosztem jakichś grup społecznych.

W tym punkcie szef EPL został skrytykowany przez TIMMERMANSA, KELLER i VESTAGER, którzy zarzucali mu dążenie do odwleczenia transformacji energetycznej i głosowanie przeciwko reformie systemu handlu emisjami. W odpowiedzi WEBER zaproponował objęcie opłatami sektora lotniczego.

Sprawiedliwość podatkowa

Uczestników zapytano, które państwa członkowskie uważają za raje podatkowe i co trzeba zrobić, aby Amazon płacił takie same podatki jak zwykła księgarnia.

VESTAGER rozpoczęła od stwierdzenia, że z jej punktu widzenia rajem podatkowym jest miejsce, gdzie wszyscy płacą podatki. Poparła wspólne działanie na poziomie unijnym pod kątem zwiększenia ściągalności podatków, w sytuacji gdy obecnie niektóre ponadnarodowe firmy działające w UE płacą podatki w wysokości zaledwie 0,05% dochodów. Za problematyczne uznała niektóre działania pewnych państw członkowskich bez wymieniania ich z nazwy. Zdaniem Komisarz ds. konkurencji potrzebne jest opodatkowanie usług cyfrowych i ustanowienie minimalnego progu opodatkowania osób prawnych na szczeblu UE.

Również KELLER poparła wprowadzenie podatku cyfrowego i minimalnej stawki podatku od osób prawnych. Wezwała do wprowadzenia większej przejrzystości.

Zapytany o rolę Holandii w ułatwianiu międzynarodowym korporacjom niepłacenia podatków TIMMERMANS odpowiedział, że sytuacja w jego kraju zmienia się na lepsze. Krytykował za to Irlandię za ułatwienia podatkowe dla Apple'a. Poparł wprowadzenie wspólnej minimalnej stawki podatku od osób prawnych w wysokości 18% oraz opodatkowanie przedsiębiorstw cyfrowych.

ZAHRADIL podkreślił, że kwestie podatkowe należą do kompetencji państw członkowskich, a walkę z unikaniem opodatkowania należy prowadzić poprzez wymianę informacji.

CUÉ poparł wspólne unijne działanie w tej kwestii. Dodał, że nie ma nadziei na harmonizację podatkową, o której mówi się od lat.

WEBER chwalił obecną KE za sposób przeprowadzenia negocjacji z rządem irlandzkim ws. opodatkowania przedsiębiorstwa Apple. Poparł wysiłki na rzecz przeciwdziałania rajom podatkowym i wprowadzenia podatku cyfrowego. Na koniec zaproponował

zmianę głosowania w kwestiach podatkowych w Radzie, która miałaby polegać na głosowaniu większością kwalifikowaną.

Polityka zewnętrzna UE

Ten punkt debaty rozpoczął się od pytania, czy kandydaci w ramach negocjacji handlowych z USA poparliby otwarcie unijnego rynku produktów rolnych, w tym na produkty zmodyfikowane genetycznie.

KELLER odrzuciła ten pomysł, mówiąc, że UE powinna dawać przykład w poszanowaniu praw człowieka i demokracji. Dodała, że obecnie UE nie wykazuje spójności w polityce zagranicznej, a jako przykład wskazała utrzymywanie przez niektóre państwa członkowskie kontaktów z dyktaturami, do których eksportuje się broń.

Według TIMMERMANSA Unia jest zjednoczona, ale nie może działać skutecznie, gdy niektórzy z jej przywódców ściśle współpracują z W. Putinem lub współpracują z D. Trumpem. Ludzie tacy jak H. Strache, M. Salvini i N. Farage muszą zrozumieć, że ich działania są szkodliwe dla UE.

WEBER zwracał uwagę, że Europa musi z USA współpracować, bo ma z nimi dużo wspólnego. Poparł prowadzenie negocjacji handlowych ze Stanami Zjednoczonymi, w tym w zakresie produktów przemysłowych, bez względu kto jest ich prezydentem. Zwrócił uwagę, że UE nie jest obecnie skuteczna w sprawach międzynarodowych i zaapelował o odejście od zasady jednomyślności przy podejmowaniu decyzji w tym zakresie.

CUÉ powiedział, że umowy o wolnym handlu nie budują dobrobytu ogółu społeczeństwa i działają raczej na korzyść sektora prywatnego.

Dla ZAHRADILA handel transatlantycki jest szansą, niezależnie od tego, kto jest prezydentem USA. Zwracając uwagę na pozytywne skutki umowy o wolnym handlu z Japonią podkreślił, że UE powinna być pionierem wolnego handlu z krajami azjatyckimi.

VESTAGER zaznaczyła, że UE jest największym blokiem handlowym świata. Dodała robiąc aluzję do Chin, że UE musi wyrobić w sobie pewną asertywność wobec państw, których produkty mają dostęp do rynku europejskiego, ale które nie dopuszczają

europejskich produktów na swój rynek wewnętrzny. Poparła zawieranie dalszych umów handlowych.

Timmermans i Cué zwracali uwagę, że umowa CETA doprowadziła do większego zainteresowania opinii publicznej przejrzystością polityki handlowej. Natomiast kandydat EKR sprzeciwił się propozycji przewodniczącego EPL ws. głosowania większością kwalifikowaną w polityce zagranicznej. Argumentował, że przejście na głosowanie większościowe w tej dziedzinie jeszcze bardziej pogłębiłoby różnice między państwami członkowskimi.

Aktualny stan UE

Uczestników debaty spytano o wyjaśnienia wzrostu eurosceptycyzmu w Europie. Zdaniem KELLER wynika on z nacjonalizmu, który UE może powstrzymać zdecydowanie popierając swoje wartości i propagując prawa człowieka. Według TIMMERMANSA wielu wyborców tradycyjnych partii przerzuciło swe głosy na populistów, bo partie te nie proponowały im rozwiązań istniejących problemów. Partie polityczne muszą przyciągać wyborców konstruktywnymi rozwiązaniami na przyszłość. Powiedział, że nie obawia się alienacji poszczególnych państw członkowskich, bo po trzech latach sporów z polskim rządem poparcie wobec UE wśród polskiego społeczeństwa wzrosło. Nie boi się też wyjścia kolejnych państw z UE, bo brexit, który nazwał „Grą o tron na sterydach", udowodnił, że nie jest to proste.

W opinii CUÉ destabilizacja sceny politycznej w państwach członkowskich jest skutkiem polityk oszczędnościowych wprowadzonych w Europie w następstwie kryzysu. Odpowiedzialnością za wzrost poparcia dla partii populistycznych i eurosceptycznych obarczył tradycyjne partie.

WEBER uznał nacjonalizm i populizm za zagrożenia dla UE, którą trzeba przed nimi chronić. Poparł wprowadzenie mechanizmu praworządności, który stale monitorowałby sytuację we wszystkich państwach członkowskich oraz zawieszanie wypłaty funduszy unijnych dla państw nieprzestrzegających praworządności.

ZAHRADIL podkreślił, że wyborcy są zmęczeni poszerzaniem kompetencji UE, która powinna skupić się na mniejszej ilości zadań, które powinna lepiej wykonywać. Potrzeba decentralizacji UE i zwrotu suwerenności do państw członkowskich. Powiedział, że EPL i socjaliści są u władzy od dziesięcioleci i nie przyniosą zmiany,

której chcą wyborcy. Dodał, że Czechy są przykładem tego, że obywatele ogólnie popierają UE (80%), ale nie zgadzają się ze wszystkim rozwiązaniami (np. 75% Czechów odrzuca euro). Zwrócił uwagę, że w polityce zagranicznej na przykładzie Libii widać odrębne interesy państw członkowskich. Mimo to jego zdaniem zmiana sposobu głosowania w sprawach zewnętrznych pogłębiłaby tylko nieporozumienia między państwami członkowskimi.
VESTAGER proponowała zmianę retoryki używanej w UE. Powiedziała, że nie można używać takich skrótów jako GDPR (RODO), bo jest to niezrozumiałe dla ludzi.

W oświadczeniach końcowych TIMMERMANS wezwał do wzięcia udziału w wyborach i poparcia polityków gwarantujących rozwiązanie problemów UE. WEBER powiedział, że trzeba chronić UE przed populistami zachowując jej siłę i demokratyczny charakter. VESTAGER opowiedziała się za parytetem płci w instytucjach unijnych a szczególnie w KE. ZAHRADIL powiedział, że konieczne jest zrozumienie państw, które mają inne propozycje rozwiązania obecnych problemów. KELLER i CUÉ wzywali do działań na rzecz ludzi młodych i walki ze zmianami klimatu.

Oprac. W. Kuźma